

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 315/08-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. K. S., B., zastúpenej advokátom JUDr. P. F., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 14 Co 300/2007-375 z 26. februára 2008 o náhrade trov prvostupňového konania a odvolacieho konania a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. K. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2008 doručená sťažnosť Mgr. K. S., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. P. F., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský

súd“) č. k. 14 Co 300/2007-375 z 26. februára 2008 o náhrade trov prvostupňového konania a odvolacieho konania.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva:

«... podávam sťažnosť ... zároveň navrhujeme, aby Ústavný súd SR vydal nález ... :

1) Výrokom Rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14 Co/300/2007-375 zo dňa 26. 2. 2008, ktorým súd rozhodnutie o náhrade trov prvostupňového mení tak, že odporkyni náhradu trov prvostupňového konania nepriznáva a výrokom, ktorým odporkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva, došlo k porušeniu základných ľudských práv a slobôd sťažovateľky vyplývajúcich z čl. 46 ods. 1 Ústavy SR v náväznosti na čl. 6 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2) Ústavný súd SR zrušuje výroky Rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 14 Co/300/2007-375 zo dňa 26. 2. 2008, ktorým súd rozhodnutie o náhrade trov prvostupňového mení tak, že odporkyni náhradu trov prvostupňového konania nepriznáva a výrok, ktorým odporkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3) Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume 6.732,- Sk (šesťtisíc sedemsto tridsať dva) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu sťažovateľky.

... Ja sťažovateľka som bola účastníčkou v konaní vedeného Okresným súdom v Banskej Bystrici, pod sp. zn. 10 C/127/04. V konaní som bola v procesnom postavení žalovanej. Žalobcom bol J. S. a svojou žalobou ... sa žalobca domáhal, aby súd rozhodol rozsudkom: „Súd určuje, že J. S. ... je výlučným vlastníkom pozemku ... a rodinného domu ...“

Zvýrazňujem, že žalobca korigoval svoj návrh len pod tiažou dôkazov, ktoré som na svoju obranu v rámci konania predložila.

Samotná žaloba žalobcu ako aj jej následné zmeny bola šikanózna. Žalobca ňou od počiatku zasahoval do môjho vlastníctva a mne neostávalo nič iné ako sa domáhať ochrany môjho vlastníckeho práva pred súdom.

V záujme ochrany svojich práv som 21. 10. 2005 doručila súdu môj vzájomný návrh na základe ktorého mal súd rozhodnúť, že ja a žalobca sme ideálny podielový spoluvlastníci v podiele každý 1/2 -ine k celku k vyššie citovaným nehnuteľnostiam.

Môj vzájomný návrh, ktorý súd akceptoval bol reakciou na snahu žalobcu ukrátiť ma na mojom vlastníctve. Môj vzájomný návrh bol dôvodný. ... Dôvodnosť ochrany môjho vlastníctva bola potvrdená Rozsudkom prvostupňového súdu - Okresného súdu v Banskej Bystrici, 10 C 127/2004-282 z 29. 5. 2007, ktorým súd žalobu žalobcu zamietol a rozhodol v merite veci v zmysle môjho vzájomného návrhu pričom žalobcu zaviazal na náhradu trov môjho právneho zastúpenia a k náhrade trov, ktoré vynaložil v konaní štát.

Proti predmetnému rozsudku sa odvolal žalobca. Svojím odvolaním navrhoval zmeniť napadnutý rozsudok tak, aby bolo jeho návrhu v celom rozsahu vyhovené a aby môj vzájomný návrh bol v celom rozsahu zamietnutý.

Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci konal a Rozsudkom 14 Co 300/2007-375 z 26. 2. 2008 napadnuté rozhodnutie vo veci samej potvrdil. Rozhodnutie o náhrade trov prvostupňového konania zmenil tak, že náhradu trov prvostupňového konania mi nepriznal a ďalším výrokom mi nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania.

Odvolací súd rozhodnutie o zmene prvostupňového rozsudku vo výroku o náhrade mojich trov prvostupňového konania a svoj výrok o nepriznaní mi náhrady trov odvolacieho konania oprel o ustanovenie § 150 OSP s tým, že v tomto prípade bolo vzhľadom na zistený naliehavý právny záujem na takomto určení dôvodné, aby vo veci rozhodol súd, keď prvostupňový súd rozhodoval ako o návrhu navrhovateľa, tak aj o vzájomnom návrhu odporkyne. Bolo teda v záujme oboch účastníkov, aby o tejto veci rozhodol súd. Súd pritom prihliadol aj na skutočnosť, že navrhovateľovi bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov vzhľadom na jeho zistenú finančnú a sociálnu situáciu, ktorú zistil prvostupňový súd, keď mu priznal plné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov. Vo vzťahu k náhrade trov odvolacieho konania rozhodoval odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 150 OSP a trovy odvolacieho konania mi nepriznal z tých istých dôvodov, pre ktoré zmenil aj rozhodnutie prvostupňového súdu v časti o trovách konania. ...

V merite konania - pri ochrane mojich hmotných práv som bola v celom rozsahu úspešná. Súd v prvom stupni ako aj v druhom stupni v celom rozsahu rozhodli v súlade s mojou obranou. ...

Od počiatku konania som uvádzala, že samotné konanie pred súdom je zbytočné, neúčelné, zbytočne znásobujúce počet sporov a tým, zaťažujúce súdy. Žalobca nemohol mať naliehavý právny záujem na podanie žaloby v zmysle § 80 písm. c) OSP. ...

Krajský súd využitím svojho moderačného práva daným mu ustanovením § 150 OSP v tomto konkrétnom prípade postupoval v rozpore s čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. ...

Žalobca sa v konaní nedomáhal svojho práva, ale mienil sa obohatiť v rozpore so zákonom. Nemôže ísť teda o ochranu jeho neoprávnených práv. ...

V tomto konkrétnom konaní som bola napadnutá na svojich právach a oprávnených záujmoch chránených Ústavou SR a zákonmi. Žalobca šikanóznym spôsobom do mojich práv a oprávnených záujmov zasahoval. Ja som nemala inú možnosť, ako sa kvalifikovane brániť pred takýmito konaniami žalobcu, ktoré sú v rozpore aj s jeho právami a oprávnenými záujmami. Musela som na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov využiť súdnu ochranu a keďže nemám právne vzdelanie, využila som služby, ktoré mi v tomto smere boli poskytnuté mojim právnym zástupcom.»

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene alebo zjavne neopodstatnené návrhy môže ústavný súd po predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z doterajšej, ako aj súčasnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 150 OSP ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Podstatou námietok sťažovateľky boli tvrdenia o nesprávnosti výrokov rozsudku krajského súdu týkajúcich sa náhrady trov konania. Podľa názoru sťažovateľky krajský súd nesprávne aplikoval § 150 OSP, keď jej ako úspešnému účastníkovi konania

nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a keď zmenil výrok rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) tak, že jej nepriznal ani náhradu trov prvostupňového konania. Sťažovateľka sa domnieva, že vzhľadom na úspech v konaní jej mala byť priznaná náhrada trov konaní prebiehajúcich na oboch stupňoch súdov, pretože vzhľadom na šikanózný zámer navrhovateľa jej neostávalo nič iné, len brániť svoje práva na súde využívajúc služby kvalifikovaného právneho zástupcu.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd zistil, že rozsudkom č. k. 10 C 127/2004-282 z 29. mája 2007 okresný súd návrh navrhovateľa na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam smerujúci voči sťažovateľke zamietol a súčasne rozhodol o vzájomnom návrhu sťažovateľky tak, že ju a navrhovateľa určil za podielových spoluvlastníkov sporných nehnuteľností v pomere 1/2 k celku. Okresný súd zároveň uložil navrhovateľovi povinnosť zaplatiť sťažovateľke a štátu náhradu trov konania.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal navrhovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 14 Co 300/2007-375 z 26. februára 2008 tak, že rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej potvrdil a výrok o náhrade trov konania zmenil tak, že sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal. Zároveň jej nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania.

Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vzťahujúceho sa na výroky o náhrade trov konania okrem iného vyplýva:

„Na rozdiel od prvostupňového súdu, odvolací súd zastáva názor, že v tomto prípade bolo dôvodné o náhrade trov prvostupňového konania rozhodnúť podľa § 150 O. s. p. a nepriznať úspešnej účastníčke, odporkyni, náhradu trov prvostupňového konania. Odvolací súd zastáva názor, že v tomto prípade bolo vzhľadom na už zistený naliehavý právny záujem na takomto určení dôvodné, aby o veci rozhodol súd, keď prvostupňový súd rozhodoval ako o návrhu navrhovateľa, tak aj o vzájomnom návrhu odporkyne. Bolo preto v záujme oboch účastníkov, aby o tejto veci rozhodol súd. Prihliadol pritom aj na skutočnosť, že navrhovateľovi bolo priznané oslobodenie od súdnych poplatkov

vzhľadom na jeho zistenú finančnú a sociálnu situáciu, ktorú zistil prvostupňový súd, keď mu priznal plné oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 a § 150 O. s. p. tak, že úspešnej účastníčke odvolacieho konania, teda odporkyni, náhradu trov odvolacieho konania nepriznal z dôvodov, pre ktoré zmenil aj rozhodnutie prvostupňového súdu v časti o trovách konania.“

Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy) porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 229/07) konštatuje, že práva na súdnu ochranu a v jeho rámci náhrady trov súdneho konania sa možno domáhať len spôsobom a v medziach zákona, ktorý upravuje podmienky na jej priznanie (čl. 51 ods. 1 ústavy). Ustanovenie § 150 OSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia celkom alebo sčasti nepriznal náhradu trov konania alebo plnú náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré zákon (OSP) neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor pre voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na obidvoch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom medze sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania (§ 142 ods. 1 OSP).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie

súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03).

Vychádzajúc zo svojej judikatúry a s prihliadnutím na výsledok ústavnej konfrontácie medzi námietkami sťažovateľky a napadnutým rozsudkom krajského súdu z hľadiska možného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že pri odôvodňovaní svojho právneho záveru sa odvolací súd pridržal ustanovenia § 150 OSP, ktoré mu umožňovalo zvoliť daný postup, a teda úspešnému účastníkovi nepriznať náhradu trov konania v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Ako už ústavný súd uviedol, v takýchto prípadoch nemôže ísť o bezbrehú úvahu súdu, pretože táto sa musí opierať o skutočnosti akceptovateľné pre daný prípad. Odvolací súd celkom zrozumiteľne uviedol, že moderačné právo zakotvené v § 150 OSP využil z dôvodu tkvejúcom v obojstrannom záujme účastníkov konania na výsledku sporu a pritom prihliadol aj na nepriaznivú finančnú situáciu účastníka konania, ktorý v konaní nemal úspech. Práve tieto skutočnosti považoval krajský súd za okolnosti hodné osobitného zreteľa a po ich zistení zmenil prvostupňové rozhodnutie a sťažovateľke nepriznal náhradu trov konania, pričom tie isté dôvody ho viedli aj k záveru, že nie je namieste sťažovateľke priznať ani náhradu trov odvolacieho konania. Podľa názoru ústavného súdu uvedením týchto argumentov si odvolací súd splnil svoju povinnosť poskytnúť jasný obraz o tom, čo ho viedlo k vyslovenému právnemu názoru. Ústavný súd je súčasne toho názoru, že z takto koncipovaného odôvodnenia odvolacieho súdu nevyplýva jednostrannosť alebo svojvôľa, ktorá by mohla ústavný súd viesť k tomu, aby vyslovil porušenie označených práv.

Ústavný súd uvádza, že nemá pozíciu opravnej inštalcie voči rozhodnutiam všeobecných súdov a ani nenapráva ich skutkové alebo právne výstupy, ak sa zakladajú na konkrétnych faktoch a sú aj dostatočne odôvodnené, o to viac, ak v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov sa má verdikt súdu zakladať na voľnej úvahe. V tejto súvislosti treba konštatovať, že tak to bolo aj v prípade sťažovateľky, keď krajský súd využil moderačné právo zmierniť následky právnych noriem vzťahujúcich sa na náhradu trov konania. S prihliadnutím na odôvodnenosť napadnutého rozhodnutia,

ako aj s poukazom na to, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (ako aj práva na spravodlivé súdne konanie) nie je právo na rozhodnutie v súlade s právnym názorom účastníka súdneho konania, resp. právo na úspech v konaní (obdobne napr. II. ÚS 218/02, III. ÚS 198/07, II. ÚS 229/07, I. ÚS 265/07, III. ÚS 139/08), ústavný súd sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2008